

Gelijk speelveld voor Nederlandse voedselinnovatie

Voorstellen Team Voedsel voor het Europees verkiezingsprogramma¹

Nederlandse boeren, bedrijven en landbouwuniversiteiten hebben de kennis en kunde om een groeiende wereldbevolking te voeden – als ze de kans krijgen.

Door de klimaatverandering zullen er langere droogtes en zwaardere regenval optreden. Er is behoefte aan gewassen die minder water nodig hebben en resistenter zijn tegen extreem weer en ziektes. De wereldwijd uitdijende veeteelt Het toenemende gebruik van dieren als voedsel verhoogt het risico dat ziektes overspringen van dier op mens, zoals Q-koorts en hoogstwaarschijnlijk COVID-19. De veehouderij veroorzaakt ook een (te) hoge uitstoot van ammoniak (stikstof) en methaan (een broeikasgas). De Nederlandse stikstofcrisis kan een voorbode worden van een Europese landbouwcrisis als we er niet in slagen om onze voedselproductie in lijn te brengen met klimaat- en natuurbescherming. Het op korte termijn terugdringen van de methaanuitstoot, daarentegen, is misschien wel de belangrijkste bijdrage die Nederland kan leveren aan de klimaatdoelen van 2050.

De Europese Unie is de juiste weg ingeslagen door een kwart van de landbouwsubsidies te verbinden aan milieuvriendelijke landbouw en ambities te formuleren voor het verminderen van kunstmest- en pesticidengebruik. Minder intensieve landbouw is in de regel beter voor de bodem, het klimaat, de natuur en de waterkwaliteit. Maar het leidt vaak ook tot lagere opbrengsten. Om de Europese voedselvoorziening veilig te stellen, bieden Nederlandse innovaties, zoals kweekvlees, genetische modificatie en (precisie)fermentatie, uitkomst.

Breng kweekvlees op de Europese markt.

Kweekvlees is een veelbelovende, Nederlandse uitvinding om met minder vee, minder land, minder water en minder uitstoot vlees te produceren. Nederland subsidieert onderzoek naar kweekvlees; Italië heeft kweekvlees op voorhand verboden. Een ongelijk speelveld in Europa belemmert Nederlandse ondernemers en jaagt investeerders naar Amerika, Israël en Singapore.

- ▶ De VVD pleit voor versimpeling van de goedkeuringsprocedure bij de Europese voedsel- en warenautoriteit EFSA. Niet iedere aanpassing in het productieproces hoeft apart te worden goedgekeurd.

¹ Dit is een conceptversie. De eindversie zal worden geschreven na consultatie met leden van het Thematisch Netwerk Liberaal Groen. Dit document bevat een opinie en heeft geen formele status binnen de VVD voor gebruik in beleid of bestuur. Het geeft houvast in onderlinge discussies en aanknopingspunten voor beleid in de toekomst. Publicatie 18 juni 2023 op <https://www.liberaal-groen.nl>.

- ▶ Om te voorkomen dat kweekvlees na EFSA-goedkeuring op onwetenschappelijke gronden door andere lidstaten wordt geblokkeerd, beginnen onze Europarlementariërs, bewindslieden en de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU nu al voor markttoetreding te lobbyen.²

Geef genetische modificatie een kans

Bijna 35 procent van de groentezaden die wereldwijd wordt verhandeld, komt uit Nederland. Moderne veredelingsmethoden zijn nauwelijks meer te onderscheiden van gentechnieken waarbij het DNA van planten gericht wordt aangepast, met als voornaamste verschil dat klassieke veredeling langer duurt. Kleinere ondernemers delven het onderspit.

- ▶ Australië, Brazilië, India, Israël, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten gaan soepeler om met genetische modificatie. Europa kan daarvan leren.

Creëer een gelijk speelveld voor voedselproducenten.

De Europese landbouw krijgt in de begrotingsperiode 2021-27 bijna 387 miljard euro subsidie. Daarvan zou 40 procent naar klimaat- en milieuvriendelijke landbouw moeten gaan, maar dat aandeel wordt in de vier grootste lidstaten niet gehaald.³ Het meeste geld, meer dan 80 procent, gaat ook nog eens naar de kwart grootste boerderijen die de steun het minst nodig hebben. In dezelfde periode is 9 miljard euro subsidie beschikbaar om voedselinnovatie, waaronder de eiwittransitie, aan te jagen. Die innovatiesubsidies zijn tijdelijk, de landbouwsubsidies zijn permanent. Dat creëert een ongelijk speelveld

- ▶ Subsidies kunnen nuttig zijn om prille technieken een kans te geven, maar de VVD wil bedrijven niet levenslang afhankelijk maken van staatssteun.

Door de inkomenssteun voor boeren, die aan hun bedrijfsomvang is gebonden, af te schaffen, zullen met name rundvlees en zuivel duurder worden: precies de producten met de grootste klimaat- en natuurimpact. Alternatieven worden dan – zonder subsidie – concurrerend en een ‘vleesbelasting’ (hogere btw) overbodig.

Beprijs de schadelijke uitstoot van voedselproductie.

Bedrijven in het Europese emissiehandelssysteem ETS hebben hun uitstoot van broeikasgassen met 43 procent teruggebracht. De landbouw- en voedselsector is uitgezonderd terwijl die zo’n 15 procent van de Europese uitstoot van broeikasgassen veroorzaakt; de gevolgen van ontbossing en veevoerproductie buiten de EU niet meegerekend

De helft is methaan: een krachtiger broeikasgas dan CO₂, maar daarmee volgens de VN ook de beste hefboom die we hebben om de opwarming van de aarde de komende kwart eeuw af te zwakken.⁴ Runderen stoten 70 keer zoveel methaan uit als varkens. Zonder aanvullend beleid zal de uitstoot volgens het Europees Milieuagentschap in 2030 maar 6 procent lager zijn dan in

² Zie ook de *position paper* van Team Voedsel, *Geef de burger wat te kiezen: Kweekvlees verdient meer politiek aandacht*, oktober 2022, <https://www.liberaal-groen.nl/nieuws/geef-de-burger-wat-te-kiezen-kweekvlees-verdient-meer-politieke-aandacht/>

³ Institute for European Environmental Policy, *Environmental and climate assessments of CAP Strategic Plans: Summary of impact based on four key Member States*, april 2023,

https://ieep.eu/wp-content/uploads/2023/04/Environmental-and-climate-assessments-of-CAP-Strategic-Plans_IEEP-2023.pdf

⁴ ‘Cut methane emissions to avert global temperature rise, UN-backed study urges,’ UN News, 6 mei 2021, <https://news.un.org/en/story/2021/05/1091402>

2005.⁵ Door de uitstoot te beprijsen, net als in het ETS, gaat het voor voedselproducten lonen om te verduurzamen.

Verduurzaming van de landbouw en natuurherstel gaan hand in hand.

Om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen, is meer natuur nodig. Bijvoorbeeld om inkomend zout water op te vangen en te filteren, zoet water vast te houden, woongebieden te verkoelen en CO₂ op te slaan.

54 procent van Nederland staat in dienst van de voedselproductie. Een kwart van ons land en onze binnenwateren is natuurgebied, waaronder het IJsselmeer. De EU streeft naar 30 procent beschermd natuurgebied, en 20 procent natuurherstel, in 2030.

Onder de subdoelen van de Europese natuurherstelwet vallen het vergroten van de biodiversiteit, het vernatten van veengebieden en het halveren van het kunstmestgebruik. Om dat te bereiken, worden boeren ook natuurbeheerders.

- ▶ We schaffen de inkomenssubsidies af, maar schalen de gelden voor plattelandsontwikkeling op.

⁵ European Environment Agency, "Greenhouse gas emissions from agriculture in Europe," 26 oktober 2022, <https://www.eea.europa.eu/ims/greenhouse-gas-emissions-from-agriculture>